

KAPITOLA O SITUACI V ZEMI

ČESKÁ REPUBLIKA

> Stručně

Plánovaná reakce v České republice (leden–prosinec 2024)

400 000

očekávaný počet uprchlíků

58,3 mil. dolarů

celková potřebná částka

30

partneři RRP

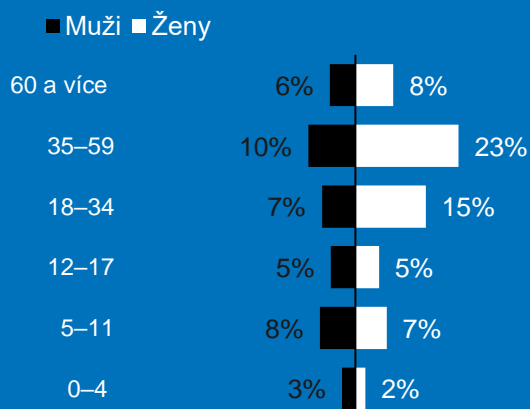
Předpokládané počty uprchlíků

Odhadovaný počet ke konci r. 2023¹

Předpokládaný počet osob potřebujících
asistenci v r. 2024

Počet uprchlíků	373 080	400 000
-----------------	---------	---------

Věková a genderová struktura²

7 %

osob se zdravotním postižením

61%

žen a dívek

39 %

mužů a chlapců

¹ Ministerstvo vnitra, 4. prosince 2023

² Výpočty vycházejí z údajů Multisektorové analýzy potřeb (Multi-sector Needs Assessment, MSNA) z roku 2023

Část 1: Aktuální stav

Shrnutí uprchlické situace

Po dvou letech uprchlické situace je Česká republika v rámci EU i nadále jednou z hlavních destinací ukrajinských uprchlíků. Přijala jich nejvyšší počet v přepočtu na hlavu a v absolutním počtu se mezi členskými státy EU řadí na třetí místo po Německu a Polsku.³ V období od ledna do března 2023 české orgány provedly přeregistraci uprchlíků pobývajících na území České republiky, aby aktualizovaly jejich počty a získaly další informace o jejich zranitelnosti a míře začlenění.

České úřady od počátku uprchlické situace zaujaly k uprchlíkům velkorysý a konstruktivní postoj, kdy jim byla přiznána řada práv, jako je přístup k lékařské péči, vzdělání i práva související se vstupem na pracovní trh. Dále uprchlíkům byly nabídnuty služby včetně bezplatného humanitárního ubytování a finanční pomoci.⁴ Ke změně právních předpisů došlo v červenci 2023 přijetím zákona Lex Ukrajina V, který klade větší důraz na soběstačnost uprchlíků a mění nárok na bezplatné humanitární ubytování na 150 dní po příjezdu s výjimkami pro zranitelné skupiny.⁵ V důsledku těchto změn se objevily nové potřeby a oblasti, na které je třeba se zaměřit, zejména v souvislosti s osobami bez nároku na podporu, kterým se přitom daří zajistit přiměřené pracovní příležitosti jen s velkými obtížemi či vůbec.

Česká vláda v návrhu strategie *Priority adaptace a integrace držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny* zopakovala svůj závazek posílit podporu uprchlíků z Ukrajiny tím, že po prvotní fázi reakce na mimořádnou situaci bude klást důraz na lepší socioekonomické začlenění uprchlíků. Mezi hlavní cíle patří integrace na trhu práce, a to zejména žen pečujících o děti. Vláda má také v úmyslu podporovat uprchlíky při přechodu k běžnému bydlení a ještě více jim usnadnit přístup ke kurzům českého jazyka. Vláda si je taktéž vědoma významu zdravotní péče a vzdělávání, přičemž se zaměřuje především na ukrajinské děti (zejména na mládež ve věkové kategorii 15–18 let), u nichž je důležité předcházet vypadnutí ze vzdělávání.

Účinné řešení vyvstávajících problémů a poskytování nezbytné pomoci zranitelným uprchlíkům vyžaduje spolupráci mezi vládou a partnery Plánu reakce na uprchlickou situaci (Refugee Response Plan, RRP). Nanejvýše důležitá je rovněž spolupráce s organizacemi vedenými uprchlíky a komunitními organizacemi, jejímž prostřednictvím se budou moci uprchlíci a aktéři působící

³ Do prosince 2023 poskytla Česká republika dočasnou ochranu (DO) 578 523 osobám, z nichž 373 080 bylo ke stejnému datu aktuálními aktivními příjemci DO. Počet aktuálních aktivních příjemců zahrnuje osoby, které v období od ledna do března 2023 prošly procesem přeregistrace, a také osoby nově příchozí a registrované od března 2023. Proces přeregistrace vyžadoval, aby se uprchlíci po předchozí online rezervaci termínu osobně dostavili na registrační pracoviště ministerstva vnitra. DO byla takto ověřeným uprchlíkům prodloužena do března 2024. [Ministerstvo vnitra, Česká republika. Odkaz: [Informace pro ukrajinské občany na území ČR v návaznosti na ruskou agresi na Ukrajině – Ministerstvo vnitra České republiky \(mvr.cz\)](https://mvr.cz/informace-pro-ukrajinske-obcany-na-uzemi-cr-v-navaznosti-na-ruskou-agresi-na-ukrajine)]

⁴ Lex Ukrajina I–IV

⁵ Zranitelné skupiny jsou definovány jako děti do 18 let, studenti do 26 let, osoby se zdravotním postižením a jejich hlavní pečující osoby, rodiče s dětmi do 6 let (jeden rodič na dítě) a osoby starší 65 let.

v lokálních komunitách přímo podílet na řešení uprchlické krize, a to nejen jako příjemci pomoci, ale také jako aktivní účastníci.

Rizika a potřeby na úrovni země

Pro ukrajinské uprchlíky je zásadní řešení problémů s jejich integrací do českého systému. Tři ze čtyř uprchlíků uvádějí neuspokojené potřeby, přičemž nejčastěji jde o zaměstnání, bydlení a jazykové kurzy.⁶ S problémy v oblasti integrace se potýkají zejména zranitelné skupiny, jako jsou domácnosti s chronicky nemocným členem (35 %), uprchlíci se zdravotním postižením (7 %) a starší uprchlíci (14 %). Integrační potřeby jsou značné také u dětí a mládeže – podle rodičů z řad uprchlíků má problémy s integrací 60 procent dětí, přičemž téměř třetina nemá žádné české kamarády.⁷ Více než třetina uprchlických domácností pak pociťuje napětí ve vztazích s místními obyvateli.⁸ Nálad veřejnosti vůči ukrajinským uprchlíkům jsou ovlivňovány vnímanou nerovností v zacházení, problémy v oblasti vzdělávání a bydlení a obavami o bezpečnost.⁹ Solidarita je vnímána jako krátkodobé řešení, přičemž panují obavy, že přítomnost uprchlíků bude mít trvalé ekonomické dopady. Situaci zhoršují též dezinformace na sociálních sítích.

V minulém školním roce zaznamenaly české školy vysoké počty přijatých ukrajinských žáků a studentů.¹⁰ Zatímco v případě mateřských a základních škol jsou čísla povzbudivá, u středoškoláků klesají (58 %, 78 % a 17 %). Mezi běžné překážky zápisu a docházky do školy patří účast na ukrajinské distanční výuce, neznalost jazyka a omezené kapacity škol.¹¹ Od studia na střední škole mladé uprchlíky s omezenou znalostí češtiny odrazují přijímací zkoušky.¹² Klíčovým zůstává řešení šikany prostřednictvím cílených intervencí, jako je podpora učitelů, kulturní mediace a zvyšování informovanosti dětí. Děti navštěvující české školy a společné volnočasové aktivity mají lepší šance na integraci.

Celkem 62 procent uprchlíků v produktivním věku v České republice pracuje, většinou na nekvalifikovaných nebo prekarizovaných pozicích v odvětví druhotné výroby a pohostinství. Nezaměstnaných, kteří si aktivně, ale neúspěšně hledají práci, je 12 procent. Předškolní zařízení navštěvuje poměrně vysoký počet dětí, ale jejich dostupnost zůstává překážkou pro vstup na trh práce, a to zejména v případě žen, které často nesou hlavní díl péče. Ženy pracující na prekarizovaných pozicích mohou také čelit zvýšenému riziku genderové podmíněného násilí. Hlavní překážkou získání zaměstnání je nedostatečná znalost českého jazyka.¹³ Navzdory relativně vysoké

⁶ [MSNA 2023](#).

⁷ [Integrace ukrajinských uprchlíků: rok poté, PAQ Research, duben 2023](#), strana 11.

⁸ [MSNA 2023](#).

⁹ [Ruská agrese proti Ukrajině: analýza nálad české veřejnosti, STEM, duben 2023](#).

¹⁰ Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2023), Ministerstvo vnitra (2023). 7 668 v mateřských školách, 473 v přípravných třídách, 39 680 na základních školách, 3 368 na středních školách a 92 na konzervatořích. Porovnáním oficiálních statistik včetně údajů MŠMT o počtu ukrajinských žáků v českých školách (51 281 k srpnu 2023) a informací o dětech ve školním věku vyvozených z oficiálních údajů o DO (Eurostat: 83 202) je možné odhadnout podíl zapsaných žáků v ČR na 62 %.

¹¹ [MSNA 2023](#).

¹² [Integrace ukrajinských uprchlíků: rok poté, PAQ Research, duben 2023](#)

¹³ [MSNA 2023](#).

míře zaměstnanosti žijí dvě třetiny uprchlických domácností pod hranicí příjmové chudoby.¹⁴ Asi jedna třetina domácností kvůli finančním potížím vyčerpala své úspory a musí se uchýlovat ke škodlivým způsobům zvládnání situace.¹⁵

Většina uprchlíků v České republice bydlí v soukromých bydlení, což ukazuje na přechod z nouzové do stabilnější fáze uprchlické situace.¹⁶ Přechod k trvalému bydlení však na počátku roku 2023 zpomalil a následně byl ovlivněn změnami parametrů podpory vyplývajícími z Lex Ukrajina V (červenec 2023).¹⁷ Každá pátá uprchlická domácnost se kromě toho potýká s problémy, jako je nedostatečné zázemí pro hygienu či vaření nebo nedostatečné soukromí. Některá ubytovací zařízení jsou nevhodná k bydlení během zimního období. I když většina uprchlíků náklady na ubytování zvládá, čtvrtina z nich má potíže s včasným placením nájemného a téměř každý pátý údajně platí nájemné, které je přemrštěné. Čtyři procenta uprchlíků navíc uvádí, že jsou nuceni k opuštění svého současného ubytování.¹⁸

V České republice uprchlíci využívají standardní veřejné zdravotní pojištění, přičemž dvě ze tří domácností mají přístup k praktickému lékaři pro dospělé i pro děti.¹⁹ Každá desátá uprchlická domácnost potřebující zdravotní péči se však potýká s překážkami v přístupu k péči, potížemi s objednaním termínů a obstaráním správných léků, ale i s jazykovou bariérou. Opakovaně zmiňovanou potřebou jsou také informace o dostupné zdravotní péči.²⁰ Překážky dopadají zejména na zranitelné rodiny, mezi něž patří rodiny s chronicky nemocnými osobami (35 % domácností má chronicky nemocného člena) a osobami se zdravotním postižením (7 %). Vzhledem k převažujícímu výskytu středně závažných až závažných příznaků deprese a úzkosti je velmi žádaná podpora v oblasti duševního zdraví.²¹ Uprchlíci se však potýkají s překážkami v přístupu k tomuto druhu podpory, včetně stigmatizace, neznalosti jazyka a omezené informovanosti – téměř polovina z nich se setkala s obtížemi v přístupu ke službám v oblasti duševního zdraví nebo psychosociálním službám.²²

¹⁴ Hranice chudoby je k březnu 2023 definována jako částka nižší než 60 % mediánu příjmu v České republice (pod touto hranicí žije pouze 10 % Čechů). [Integrace ukrajinských uprchlíků: rok poté, PAQ Research, duben 2023](#) str. 9–10.

¹⁵ [MSNA 2023](#).

¹⁶ [MSNA 2023](#).

¹⁷ [Integrace ukrajinských uprchlíků: rok poté, PAQ Research, duben 2023](#)

¹⁸ [MSNA 2023](#).

¹⁹ [Multisektorová analýza potřeb za rok 2023](#) a [Zpráva o přístupu ke zdravotní péči v členských státech EU, provádění směrnice o dočasné ochraně \(2001/55/ES\) a prováděcím rozhodnutí Rady \(EU\) 2002/382](#).

²⁰ Národní asociace pacientských organizací, Analýza situace týkající se informačních kanálů pro ukrajinské uprchlíky a nástrojů jejich informační gramotnosti v oblasti zdravotních a sociálních služeb, květen 2023. Také Mezinárodní organizace pro migraci, Průzkumy s uprchlíky z Ukrajiny: potřeby, záměry & výzvy integrace, duben–červen 2023, str. 16.

²¹ [Duševní zdraví a vyhledávání pomoci mezi ukrajinskými válečnými uprchlíky v Česku: průřezová studie, ScienceDirect, listopad 2023, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0165178123005024#abs0001>](#). Rovněž PAQ str. 11

²² [MSNA 2023](#).

Část 2: Strategie reakce a řešení v České republice

Strategické cíle v České republice

V roce 2024 budou partneři RRP dál usilovat o přechod z počáteční nouzové fáze k podpoře integrace uprchlíků do vnitrostátních systémů. To s sebou ponese zvýšený důraz na socioekonomickou integraci a adaptaci zahrnující například přístup k českým vzdělávacím institucím, zajištění pracovních příležitostí, vytváření podmínek pro stálé bydlení a další zacílení sociálních dávek pro nejzranitelnější uprchlíky při současném posílení zastřešujících ochranných opatření. Strategie se zaměřuje na posílení obousměrné komunikace s uprchlíky a poskytování komplexních informací o právech a službách. Velký důraz klade též na shromažďování zpětné vazby týkající se začleňování, adaptace a měnících se typů zranitelnosti, to vše ve spolupráci s ústředními i místními orgány.

Strategický cíl 1: Zajistit uprchlíkům účinný přístup k právní ochraně

Prostřednictvím posílené spolupráce s vládními i nevládními subjekty budou partneři RRP vytvářet prostředí usnadňující přístup uprchlíků k právnímu postavení držitelů dočasné ochrany, výkonu jejich práv a k informacím o právech a službách, včetně právní pomoci s cílem zmírnit zranitelnost uprchlíků a snížit riziko jejich zneužívání.

Strategie rovněž klade důraz na efektivní komunikaci s uprchlíky, poskytování přesných a aktuálních informací a získávání a využití zpětné vazby. Tento komplexní přístup bude usilovat o zvýšení úrovně právní ochrany a kvality života uprchlíků a zajištění jejich neomezeného přístupu k právům a službám.

Strategický cíl 2: Zajistit uprchlíkům se specifickými potřebami přístup k cílené podpoře a pomoci

Tato strategie přikládá vysokou prioritu kvalitě života a důstojnosti uprchlíků tím, že se zabývá specifickými potřebami dětí, dětí bez doprovodu, starších uprchlíků, uprchlíků se zdravotním postižením nebo chronickým onemocněním, rodin rodičů samoživitelů, přeživších genderově podmíněného násilí, obchodování s lidmi a převaděčství a dalších zranitelných skupin uprchlíků. Přístup k cílené podpoře zahrnuje individuální posuzování, doporučení na specializované služby včetně lékařské a psychologické péče, přímé poskytování specializovaných služeb a finanční pomoc pro nejzranitelnější osoby.

Strategický cíl 3: Posílit socioekonomické začlenění uprchlíků a zvýšit jejich soběstačnost

Podpora socioekonomického začleňování uprchlíků v České republice prostřednictvím účinného přístupu k právům plynoucím z titulu dočasné ochrany je jádrem RRP, přičemž se dotýká i oblastí zaměstnanosti, odborné přípravy a vzdělávání a soustředí se na podporu soběstačnosti uprchlíků. Cílem inkluzivní politiky a spolupráce s vládními a humanitárními organizacemi i místními komunitami je vytvořit prostředí, v němž mohou uprchlíci uspokojovat své potřeby samostatně a podle svých schopností se aktivně zapojovat do společenského a ekonomického života země.

Strategický cíl 4: Posílit sociální kohezi mezi uprchlíky a místními obyvateli

V průběhu třetího roku uprchlické situace bude stále důležitější udržet sociální kohezi a respektující soužití mezi uprchlíky a místními obyvateli. To vyžaduje iniciativy přispívající k porozumění, spolupráci a vzájemné podpoře mezi uprchlíky a místními obyvateli, které umožní překlenout kulturní rozdíly a usilovat o soudržnost. Rovněž je potřebná podpora místních aktérů, prosazování vládních politik, které podporují soulad mezi uprchlíky a místními obyvateli, financování programů sociální koheze, budování důvěry a porozumění, zvyšování povědomí o dezinformacích a fámách a jejich potírání a podpora preventivních opatření zaměřených na řešení napětí mezi komunitami.

Reakce v jednotlivých sektorech

Intersekcionalní zásady RRP

- Péče o duševní zdraví a psychosociální podpora
- Věk, pohlaví a rozmanitost
- Začleňování osob s postižením
- Odpovědnost vůči dotčené populaci
- Ochrana před sexuálními vykořisťováním a zneužíváním
- Důraz na lokální řešení
- Řídící úloha vlády
- Udržování kapacit pro mimořádné situace

Další informace v Regionálním přehledu na str. 25

PRÁVNÍ OCHRANA

Partneři v oblasti právní ochrany jsou spolu s vládními institucemi připraveni posílit terénní práci s komunitami se zvláštním důrazem na šíření snadno dostupných informací na lokální úrovni a v oblastech mimo hlavní městská centra, jako je Praha, Brno a Ostrava. Prostřednictvím terénní práce hodlají informovat uprchlíky v menších obcích o jejich právech, nárocích plynoucích z Lex Ukrajina V a o případných změnách v systému sociálních dávek a práv. V těsné spolupráci s organizacemi vedenými uprchlíky chtějí usilovat o to,

aby se uprchlíci dobře orientovali v nových předpisech o bydlení a sociálních dávkách. Efektivním zdrojem důležitých aktuálních informací zůstávají i nadále informační portály pro uprchlíky. Rovněž sběr zpětné vazby je kromě předávání informací uprchlíkům důležitý k získání přehledu umožňujícího upravit reakci na uprchlickou situaci, ale i k posilování pocitu sounáležitosti, což usnadňuje informované rozhodování a hledání pomoci a v konečném důsledku podporuje integraci uprchlíků mezi místní obyvatele.

Partneři v oblasti právní pomoci a boje proti obchodování s lidmi se prioritně zaměří na poskytování podpory uprchlíkům ohroženým vykořisťováním či obchodováním s lidmi a posílí právní poradenství ohledně zaměstnávání a ubytování s cílem snížit pravděpodobnost takových jevů.

Rovněž další aktéři v oblasti právní ochrany navýší kapacitu prvoliniových a humanitárních pracovníků i zástupců komunit a vybaví je dovednostmi a znalostmi, které jim umožní identifikovat, řešit a poukazovat na rizika související s ochranou uprchlíků při zachování zásad důvěrnosti a informovaného souhlasu.

V neposlední řadě budou partneři v oblasti ochrany dále spolupracovat se státem při monitorování rizik spojených s ochranou uprchlíků a zajistí, aby tato rizika byla zohledněna při případných úpravách právních předpisů a rámce pro reakci na uprchlickou situaci v roce 2024.

Podúsek: Genderově podmíněné násilí

Podpora přeživších genderově podmíněného násilí vyžaduje zachování aktualizovaných postupů pro předávání přeživších do specializované péče, zajištění kvality služeb prevence a reakce v oblasti genderově podmíněného násilí, propojení přeživších se základními vnitrostátními systémy podpory a umožnění důvěrného řešení případů. Spolupráce mezi vládními orgány, nevládními organizacemi a komunitními organizacemi navíc zajišťuje, aby se přeživším dostalo včasné pomoci bez průtahů a komplikací.

Klíčovým prvkem v boji proti genderově podmíněnému násilí je informovanost uprchlíků o tom, kde mohou vyhledat pomoc. Partneři se pomocí osvětových kampaní, šíření informací a zapojení komunity zaměří na zvyšování informovanosti uprchlíků o specializovaných poskytovatelích služeb v oblasti genderově podmíněného násilí a rovněž o zásadách digitální bezpečnosti.

Rozvoj kapacit v oblasti reakce na genderově podmíněné násilí bude prvořadým cílem zahrnujícím odbornou přípravu příslušných pracovníků tak, aby byly zajištěny kvalitní služby a zavedeny standardní operační postupy pro předávání do další péče. Iniciativy na snížení míry rizika výskytu genderově podmíněného násilí se navíc zaměří i na aktéry mimo oblast reakce na tento druh násilí s cílem zvýšit schopnost těchto aktérů bezpečně přijímat oznámení případů a zajistit včasné předání do další péče.

Velký důraz je kladen na zmírnění ekonomické zranitelnosti a rizika vykořisťování uprchlic podporou přístupu k zaměstnání, odbornému vzdělávání a příležitostem k výdělku. Zásadní význam bude mít prosazování zlepšení pracovních podmínek, prevence sexuálního obtěžování na pracovišti, informovanost o právech pracovníků a partnerství se zaměstnavateli. Rozšíření nabídky dostupného bydlení má za cíl snížit riziko vystěhování a předcházet bezdomovectví, což v konečném důsledku

sníží riziko genderově podmíněného násilí. Při plnění těchto cílů bude klíčová prioritizace iniciativ napříč sektory a koordinace, zejména mezi oblastmi zdraví, duševního zdraví, základních potřeb, peněžité pomoci a ochrany.

Podúsek: Ochrana dětí

Prioritou bude i nadále poskytování specializovaných služeb na ochranu dětí uprchlíků, které zahrnují komplexní case management, péči o duševní zdraví a psychosociální podporu a prevenci, zmírňování následků a reakci na zjištěné případy. Specializované služby doplňuje poskytování integrovaných komunitních služeb, jejichž cílem je zlepšit přístup nejzranitelnějších osob napříč úseky a poskytnout dětem a mladým uprchlíkům bezpečný prostor. Důraz bude kladen na zajištění ochrany a zvýšení kvality života uprchlíků starších 15 let, včetně těch, kteří jsou bez doprovodu nebo jsou odloučení.

Partneři RRP budou dále klást důraz na zvyšování počtu a kompetence odborníků v oblasti ochrany dětí v postavení uprchlíků s cílem lépe řešit specifické potřeby a rizika dětí a mládeže.

V neposlední řadě bude podporována komunikační a advokační činnost, zvyšování informovanosti o právech dětí a dostupných službách, poukazování na dezinformace a zaměření na podporu sociální koheze. Bude zprostředkováván dialog s veřejnými institucemi a místními orgány, poskytovateli služeb, místními obyvateli a uprchlickými komunitami se zaměřením na ochranu dětí a zajištění jejich bezpečného a zdravého vývoje.

VZDĚLÁVÁNÍ

Rozšíření předškolního vzdělávání a péče se zaměřuje na zvýšení kapacit a cenové dostupnosti těchto zařízení pro děti ve věku od 0 do 6 let, zejména ve venkovských oblastech. Prioritou je začlenění dětí od 5 do 15 let, které i přes povinnou školní docházku do školy nechodí, a také opatření k prevenci předčasného ukončení školní docházky a zajištění kontinuálního a kvalitního vzdělávání. Pokud jde o dospívající ve věku 15 let a více, bude prioritou rozšíření nabídky možností, včetně programů rozvoje dovedností a zaměstnatelnosti, které odpovídají aktuální situaci a vyvíjejícím se potřebám uprchlíků. Důraz bude kladen také na větší zapojení dětí do mimoškolních a volnočasových aktivit.

V zájmu kvality vzdělávání je třeba zavádět iniciativy zaměřené na systematické navyšování počtu učitelů, asistentů pedagoga a pečujících osob se zaměřením na inkluzivní vzdělávání prostřednictvím vzdělávacích programů v rámci praxe a odborné přípravy před zaměstnáním. Pro integraci uprchlíků a nově příchozích v zemi má zásadní význam posílení výuky českého jazyka i mimo městská centra. Prioritou je vytvoření bezpečného a inkluzivního školního prostředí, které klade důraz na péči o duševní zdraví, psychosociální podporu a prevenci a opatření proti šikaně. Podporu ukrajinského jazyka, historie a kultury prostřednictvím neformálního vzdělávání, které pomáhá udržovat vazby se vzděláváním v zemi původu ukrajinských žáků, lze považovat za přínosnou za podmínky, že žáci budou pracovní zátěž zvládat a že výuka bude klasifikována, popř. ukončena certifikáty, které lze použít v hostitelské zemi i v zemi původu.

Advokační činnost bude zaměřena na začlenění intervencí zaměřených na uprchlíky do státního vzdělávacího systému s cílem zajistit inkluzi pro všechny včetně zranitelných skupin obyvatelstva, jako jsou romští uprchlíci z Ukrajiny nebo děti se zdravotním postižením. Účinná advokační činnost se rovněž opírá o fakta – aktéři v oblasti vzdělávání proto budou využívat nová fakta získaná prostřednictvím výzkumu a hodnotit dopady různých iniciativ. V zájmu sladění politik s potřebami komunity se zjišťuje zpětná vazba od zúčastněných stran a studentů. Posílená podpora v oblasti informovanosti a komunikace kromě toho umožní překlenout mezery v komunikaci a účinně zapojit ukrajinské komunity.

OBŽIVA A SOCIOEKONOMICKÉ ZAČLEŇOVÁNÍ

Na podporu integrace uprchlíků v České republice plánují partneři RRP realizovat širokou škálu služeb a podpůrných opatření napříč jednotlivými úseky. Ty zahrnují šíření informací o právech a dostupných službách nejrůznějšími prostředky včetně osobních setkání, tiskovin a různých platform sociálních sítí. Pomoc se kromě toho zaměří na problematiku odpovídajících dovedností a uznávání kvalifikace, orientaci v úředních záležitostech a jazykové bariéry. Klíčovým krokem ke strukturování rozsáhlejších intervencí mimo hlavní městská centra bude partnerství s organizacemi vedenými uprchlíky a zapojení ukrajinské diaspory do celého procesu.

Nezbytnou součástí je podrobné informování uprchlíků o českém pracovním právu, včetně informací o náležitostech smluv a právech a povinnostech zaměstnanců. Zásadní význam mají také služby kariérního poradenství, které uprchlíkům pomohou rozvinout klíčové kompetence pro hledání zaměstnání, jako je například sestavení přesvědčivého životopisu nebo příprava na pohovor. Dalším aspektem této strategie je motivování zaměstnavatelů k zaměstnávání uprchlíků, což podporuje rozmanitost a inkluzivitu na trhu práce. Dále bude usilováno o spolupráci s klíčovými zúčastněnými stranami, jako jsou Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo průmyslu a obchodu, úřady práce, Svaz měst a obcí ČR, odbory, hospodářské komory a soukromý sektor.

Stěžejním prvkem tohoto procesu je jazyková příprava, jejímž cílem je, aby uprchlíci dosáhli úrovně jazykových znalostí, která jim otevře více příležitostí (B2/C1). Pro rodiče z řad uprchlíků je z hlediska zaměstnání zásadní podpora péče o děti, a to prostřednictvím zvýšené dostupnosti dětských skupin a mateřských škol, které nabízejí flexibilní dobu docházky. Tam, kde je to možné, je také třeba zajistit pružné pracovní úvazky, aby se vyhovělo potřebám zaměstnanců z řad uprchlíků, zejména pokud je živatelem rodiny pouze jeden rodič, který je zároveň zodpovědný za péči o děti.

V neposlední řadě podpora drobného podnikání prostřednictvím mikropůjček a poradenství může uprchlíkům pomoci začít podnikat, což zvýší jejich ekonomickou soběstačnost a přínos pro společnost. Úspěšné integrační příběhy také pomohou změnit diskurz týkající se integrace uprchlíků tak, aby se soustředil spíše na ekonomické výhody než nevýhody. Zdůrazňování přínosu a příznivého vlivu uprchlíků na ekonomiku může podpořit pozitivní vnímání veřejnosti a sociální kohezi.

ZDRAVÍ A VÝŽIVA

Partneři v oblasti zdraví se věnují zajištění přístupu uprchlíků ke zdravotní péči se zvláštním důrazem na nejzranitelnější osoby. Patří sem uprchlíci bez pojištění, osoby se zdravotním postižením, chronickými či vzácnými onemocněními nebo duševními poruchami a přeživší genderově podmíněného násilí. Tento závazek zahrnuje posílení veřejného systému zdravotní péče tak, aby dokázal řešit specifické potřeby těchto osob.

Zásadní význam má posílení zdravotnického personálu, což zahrnuje nejen podporu přetížených služeb primární zdravotní péče prostřednictvím nábory a odborné přípravy zdravotnických pracovníků, ale také zajištění toho, aby jejich kompetence odpovídaly potřebám uprchlíků. Součástí může být odborná příprava v oblasti kulturních kompetencí, pochopení specifických problémů, s nimiž se uprchlíci v rámci systému zdravotní péče potýkají, a poskytování péče zohledňující trauma. Také nalezení jednotného řešení specifických překladatelských služeb v oblasti zdravotnictví přispěje v praxi k zajištění správné komunikace mezi poskytovatelem a pacientem a k tomu, aby zdravotní péče nebyla podmíněna dobrou úrovní znalosti českého jazyka.

Prioritou jsou rovněž iniciativy, které zvyšují zdravotní gramotnost uprchlíků. Jedná se o to, aby jim byly srozumitelně poskytnuty informace o českém systému zdravotní péče včetně toho, jak se v tomto systému efektivně orientovat a jak získat přístup k potřebným službám. Takové strategie umožňují lepší využívání systému zdravotní péče například tím, že podporují zapojení komunity, snižují využívání pohotovostní péče a zvyšují míru akceptace preventivních opatření, jako je očkování a systém všeobecné péče.

PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ A PSYCHOSOCIÁLNÍ PODPORA

Péče o duševní zdraví a psychosociální podpora zůstává prioritní oblastí pro partnery RRP napříč různými úseky reakce na uprchlickou situaci. Mezi klíčové oblasti, na které se zaměřují, patří jednak zvyšování informovanosti uprchlíků o dostupných službách v oblasti péče o duševní zdraví a jednak posilování státního systému péče o duševní zdraví zvyšováním kapacit a zlepšováním přístupu ke službám, a to i prostřednictvím zapojení ukrajinských odborníků. Prioritou je dále zapojení a empowerment uprchlíků k realizování přenositelných komunitních iniciativ a služeb péče o duševní zdraví a psychosociální podpory, zejména s cílem překonat jazykové bariéry. Neméně důležité je vytvoření systémů předávání do další péče na celostátní a regionální úrovni a využití aktuálních údajů v oblasti péče o duševní zdraví a psychosociální podpory k prosazování a zavádění přenositelných intervencí založených na faktech napříč v rámci celé reakce.

ZÁKLADNÍ POTŘEBY

Vládní pomoc má doplnit humanitární pomoc cílená na základní potřeby zejména nejzranitelnějších skupin uprchlíků a těch, kdo nedosáhnou na státní podporu. Právní předpisy vymezující pomoc, na kterou mají držitelé dočasné ochrany v České republice nárok, poskytují pevný základ pro podporu základních potřeb uprchlíků

a připravované změny by měly nadále zajistit uspokojování základních potřeb nejzranitelnějších kategorií uprchlíků a zabránit vzniku bezděčného tlaku na předčasný a nebezpečný návrat.

S ohledem na stávající míru zranitelnosti je stále více potřeba posilovat zavedené podpůrné sítě v České republice, včetně potravinových bank, charitativních obchodů, komunitních organizací a náboženských skupin. Spolupráce s nimi posílí systém podpory pro uprchlíky a další zranitelné skupiny obyvatel. Peněžítá pomoc, poskytovaná mj. prostřednictvím bezúčelových peněžních grantů, kromě toho nabízí uprchlíkům flexibilitu k účinnému uspokojování jejich okamžitých potřeb. Tento přístup jim umožňuje rozhodnout se podle jejich konkrétní situace, ať už jde o zajištění základních potravin, oblečení nebo ubytování. Poskytování finanční podpory přispívá k soběstačnosti a důstojnému rozhodování uprchlíků a zároveň řeší jejich nejnaléhavější potřeby.

Zcela zásadní je prioritizace dostupnosti alternativního bydlení pro uprchlíky, kteří žijí v odlehlých oblastech s omezeným přístupem k sociálním službám. Účinným přístupem ke zvýšení kvality života uprchlíků může být podpora místních neziskových iniciativ pronajímajících byty, které uprchlíkům poskytují bydlení na základě jejich potřeb. Nedostatečnou nabídku bydlení mohou zmírňovat inovativní řešení, jako jsou pilotní programy nevládních organizací, které mají motivovat majitele nemovitostí k pronájmu neobsazených bytů a domů uprchlíkům. Cílem koordinace s vládními resorty je řešení otázky bydlení především pro zranitelné skupiny uprchlíků, jako jsou osoby se zdravotním postižením a romští uprchlíci, a podpora přechodu od dočasného k trvalému bydlení.

Spolupráce a koordinace

RRP podporuje reakci vlády na uprchlickou situaci jak na ústřední, tak na místní úrovni, prostřednictvím úzké koordinace s Úřadem vlády České republiky a příslušnými vládními resorty. Vláda vytvořila koordinační strukturu, v jejímž rámci Úřad vlády řídí strategickou skupinu vykonávající rozhodnutí vlády o začleňování uprchlíků z Ukrajiny. Úřad vlády následně koordinuje činnost s partnery RRP prostřednictvím Fóra pro koordinaci činnosti pro podporu uprchlíků (Refugee

OCHRANA PŘED SEXUÁLNÍM VYKOŘIŠŤOVÁNÍM A ZNEUŽÍVÁNÍM

V polovině roku 2023 vznikla pracovní skupina pro ochranu před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním, která slouží jako referenční bod pro rozšíření podpory organizacím zapojeným do reakce na uprchlickou situaci a zajištění koordinace mezi agenturami OSN v České republice. Proběhla odborná jednání s cílem zavést standardy této pracovní skupiny do praxe, a byla upravena řada dokumentů obsahujících informace a návody týkající se dotčené komunity. Ty byly přeloženy do češtiny a jsou nyní veřejně dostupné na portálu operačních údajů. V roce 2024 se pracovní skupina pro ochranu před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním bude i nadále zaměřovat na důsledné provádění opatření pro prevenci a identifikaci sexuálního vykořisťování a zneužívání a reakci na ně, průběžné vyhodnocování vyvíjejících se rizik sexuálního vykořisťování a zneužívání a poskytování podpory agenturám s cílem zlepšovat a harmonizovat strategie a postupy pro ochranu před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním a udržet je v centru pozornosti v rámci celé reakce.

Coordination Forum), kterému spolupředsedá UNHCR. Vzhledem k tomu, že uprchlická situace vstupuje do třetího roku a zdroje jsou napjaté, je účinná koordinace a integrace mezi partnery RRP a vládními strategiemi stále důležitějším předpokladem jednak zlepšování širšího přístupu uprchlíků k ochraně a službám a jednak podpory jejich socioekonomického začlenění.

Rok 2023 provázelo značné úsilí o rozšíření partnerství. Momentálně je součástí výzvy 30 organizací, z čehož 23 je místních²³, včetně místních nevládních organizací, komunitních organizací, organizací vedených uprchlíky a náboženských organizací, což podtrhuje roli RRP jako nástroje pro koordinaci a získávání finančních prostředků v České republice. Spolupráce s těmito organizacemi na místní úrovni přináší neocenitelné poznatky, kulturně citlivou podporu a zlepšuje i komunitně orientované služby. Zlepšuje se zapojení uprchlíků, podporuje jejich soběstačnost a posiluje místní podpůrná síť, což vede k účinnější a integrovanější reakci.

Integrace vlády, místních organizací a agentur OSN spolupracujících v České republice prostřednictvím RRP je zásadní pro jednotný, na právech založený přístup k ochraně a pomoci uprchlíkům a posílení jejich integrace do české společnosti při dodržování mezinárodních standardů.

²³ V říjnu se sešlo více než 20 organizací vedených uprchlíky a komunitních organizací z devíti krajů České republiky, aby diskutovaly o aktuálních potřebách uprchlíků a prioritách v oblasti získávání finančních prostředků a přispěly k vytvoření RRP 2024. Hlavní body diskuse jsou k dispozici zde: <https://data.unhcr.org/en/documents/details/104617>.

Finanční požadavky partnerů RRP

Přehled finančních požadavků podle typu na úrovni země²⁴

PARTNER	CELKOVÁ POTŘEBNÁ ČÁSTKA v USD
Agentury OSN	49 446 088
Mezinárodní nevládní organizace	2 700 000
Náboženské organizace*	2 700 000
Místní nevládní organizace	5 241 255
Organizace vedené uprchlíky*	843 500
Organizace vedené ženami*	2 799 500
Sportovní organizace	877 171
CELKEM	58 264 514

* Jedna organizace může být zařazena do více podkategorií (organizace vedená ženami, organizace vedená uprchlíky, náboženská organizace atd.). Celkový součet tak není sumou jednotlivých podkategorií.

Poznámka: V tomto seznamu jsou uvedeny pouze žadatelé organizace v RRP, z nichž celá řada při realizaci aktivit RRP spolupracuje s implementačními partnery.

Přehled finančních požadavků podle sektoru na úrovni země²⁵

Měna: USD.

²⁴ Peněžité pomoci je vnímána jako klíčový způsob pomoci a ochrany v souladu s politikou peněžních intervencí (CBI Policy) UNHCR 2022–2026. Peněžité pomoci je volitelná možnost pro nuceně vysídlené osoby a je využívána jako způsob pomoci zasahující napříč úseky včetně úseku ochrany. Bezúčelové peněžní dotace na základní potřeby jsou rozpočtovány v rámci úseku základních potřeb.

²⁵ Hodnoty jsou uvedeny v USD. Peněžité pomoci je vnímána jako klíčový způsob pomoci a ochrany v souladu s politikou peněžních intervencí (CBI Policy) UNHCR 2022–2026. Peněžité pomoci je volitelná možnost pro nuceně vysídlené osoby a je využívána jako způsob pomoci zasahující napříč úseky včetně úseku ochrany. Bezúčelové peněžní dotace na základní potřeby jsou rozpočtovány v rámci úseku základních potřeb.

Přehled finančních požadavků podle partnerů na úrovni země v USD

Partner	Právní ochrana (s výjimkou ochrany dětí a genderově podmíněného násilí)	Ochrana dětí	Genderově podmíněné násilí	Vzdělávání	Obživa a sociálně-ekonomické začleňování	Zdraví a výživa	Základní potřeby	Celkem v USD
Agentury OSN								
Mezinárodní organizace pro migraci	850 926	-	-	-	6 804 029	424 556	3 349 048	11 428 560
Světová zdravotnická organizace OSN	-	-	-	-	-	6 000 000	-	6 000 000
Dětský fond OSN	3 536 398	2 850 068	1 377 290	5222263	-	2 067 784	4 623 725	19 677 528
Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu	500 000	-	-	-	-	-	-	500 000
Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky	6 920 000	590 000	1 080 000	1 180 000	2 070 000	-	-	11 840 000
Mezinárodní nevládní organizace								
ADRA Česká republika	-	-	-	100 000	-	-	-	100 000
Charita Česká republika	1 500 000	100 000	100 000	150 000	500 000	100 000	150 000	2 600 000
Místní nevládní organizace								
Aliance Center duševního zdraví	226 761	113 380	-	-	-	226 761	-	566 902
Asociace Trigon	10 000	-	-	86 000	-	150 000	8 000	254 000
Česko-ukrajinské centrum Krajanka	23 000	3 000	-	5 000	36 000	-	1 500	68 500
Komunitní centrum Svíto	15 000	43 000	-	35 000	75 000	52 000	-	220 000
Centrum pro pomoc uprchlíkům v Českém Krumlově	-	-	-	9 000	-	-	-	9 000
InBáze	34 261	35 546	-	64 240	37 816	-	-	171 863
Kalyna – Komunitní uprchlické centrum	24 387	11 174	-	10 870	-	-	-	46 431
NEEKA	30 000	25 000	-	394 000	90 000	154 000	-	693 000
Organizace pro pomoc uprchlíkům	106 600	-	-	70 350	-	-	-	176 950
Poradna pro integraci	-	-	-	-	-	-	7 500	7 500
Prague Pride	7 000	-	-	-	8 000	20 000	25 000	60 000
ProUkrainu	-	-	-	15 000	15 000	15 000	-	45 000
Regionální ukrajinský spolek ve Východních Čechách	3 600	-	-	30 000	10 000	-	-	43 600
Romodrom	130 000	432 000	-	432 000	130 000	-	302 000	1 426 000
Ščedryk, společenství Ukrajinců Olomouckého kraje	2 000	3 000	-	9 000	2 000	-	-	16 000
Sdružení pro integraci a migraci	51 000	-	70 000	-	255 000	20 000	-	396 000
Society for All	-	79 084	-	124 479	-	122 946	-	326 509

Partner	Právní ochrana (s výjimkou ochrany dětí a genderově podmíněného násilí)	Ochrana dětí	Genderově podmíněné násilí	Vzdělávání	Obživa a sociálně-ekonomické začleňování	Zdraví a výživa	Základní potřeby	Celkem v USD
Ukrajinská škola v Praze	-	-	-	510 000	-	-	-	510 000
Ukrajinská iniciativa jižní Moravy	79 000	-	-	7 000	48 000	-	-	134 000
Ukrajinská iniciativa v České republice	-	-	-	50 000	-	-	-	50 000
Ukrajinské kulturně-vzdělávací centrum v Brně	-	5 000	-	5 000	-	-	-	10 000
Ми в Чехії Písek a okolí	4 000	-	-	6 000	-	-	-	10 000
Sportovní organizace								
Asociace Evrosen-Baiterek	-	50 000	50 000	100 000	217 391	25 000	434 780	877 171
Celkem	14 053 933	4 340 252	2 677 290	8 615 202	10 298 236	9 378 047	8 901 553	58 264 514

Monitorovací rámec RRP

Sektor	Indikátor	Cíl	
	Ochrana	Počet jednotlivců podpořených v přístupu k službám ochrany	171,000
	Ochrana dětí	Počet dětí, kterým byly poskytnuty služby v oblasti ochrany dětí	72,000
	Ochrana dětí	Počet účastníků školení o ochraně dětí a dětských právech	1,500
	Genderově podmíněné násilí	Počet jednotlivců, kterým byly poskytnuty služby specializovaných programů v oblasti genderově podmíněného násilí	52,000
	Genderově podmíněné násilí	Počet vyškolených humanitárních a vládních pracovníků v oblasti prevence, reakce a opatření ke zmírnění rizik genderově podmíněného násilí	500
	Ochrana před sexuálními vykořisťováním a zneužíváním	Počet personálu vyškoleného v oblasti prevence a reakce na sexuální vykořisťování a zneužívání	500
	Vzdělávání	Počet dětí zapsaných v institucích formálního vzdělávání v hostitelské zemi	80,000
	Vzdělávání	Počet zaměstnanců ve vzdělávacím sektoru, kteří byli vyškoleni nebo jinak podpořeni, aby byli schopni lépe zohledňovat potřeby uprchlických žáků	500
	Vzdělávání	Počet dětí, které se účastnily neformálních vzdělávacích programů v hostitelské zemi	33,000
	Zdraví a výživa	Počet uprchlíků, kterým se dostalo individuálního poradenství nebo informací o zdravotních tématech, dostupných službách a jak jich využít	20,000
	Zdraví a výživa	Počet zdravotních konzultací poskytnutých uprchlíkům	120,000
	Zdraví a výživa	Počet poskytovatelů v oblasti zdravotní péče vyškolených k poskytování zdravotních služeb uprchlíkům	200
	Duševní zdraví a psychosociální podpora	Počet jednotlivců, kterým byly poskytnuty služby a aktivity v oblasti duševního zdraví a psychosociální podpory	50,000
	Duševní zdraví a psychosociální podpora	Počet poskytnutých konzultací týkajících se duševního zdraví a psychosociální podpory (zahrnuje pouze specializované služby)	5,000
	Živobytí a sociálně-ekonomické začleňování	Počet jednotlivců, kterým se dostalo služeb v oblasti obživy a socioekonomického začleňování	87,000
	Základní potřeby	Počet jednotlivců, kteří obdrželi pomoc v oblasti základních potřeb	66,000